

1. Umumiy qoidalar

1.1. Mazkur buxgalteriya hisobi milliy standarti (keyingi o‘rinlarda — standart) «Buxgalteriya hisobi to‘g‘risida»gi O‘zbekiston Respublikasi [Qonuniga](#) muvofiq ishlab chiqilgan.

1.2. Mazkur standart asosiy faoliyati byudjet mablag‘lari hisobidan moliyalashtiriladigan tashkilotlarni qo‘shgan holda xo‘jalik yurituvchi sub‘yektlarda aktivlar va majburiyatlar inventarizasiyasi hamda uning natijalarini rasmiylashtirish tartibini belgilaydi.

1.3. Inventarizasiyaning asosiy maqsadlari bo‘lib quyidagilar hisoblanadi:

mol-mulkning haqiqatda mavjudligini aniqlash;

haqiqatda mavjud mol-mulkni buxgalteriya hisobi ma‘lumotlari bilan solishtirish;

majburiyatlar hisobda to‘g‘ri aks ettirilganligini tekshirish.

1.4. Xo‘jalik yurituvchi sub‘yektning joylashgan joyidan qat’i nazar, barcha aktivlari va majburiyatlari inventarizasiya qilinadi.

Bundan tashqari, ishlab chiqarish zaxiralari va xo‘jalik yurituvchi sub‘yektga qarashli bo‘lmagan, lekin buxgalteriya hisobida qayd etilgan (mas’ul saqlashda bo‘lgan, ijaraga olingan, qayta ishlash uchun olingan) boshqa turdagi mol-mulk, shuningdek, biror-bir sababga ko‘ra hisobga olinmagan mol-mulk inventarizasiya qilinishi kerak.

Mol-mulkni inventarizasiyasi uning joylashgan joyi va moddiy javobgar shaxs bo‘yicha o‘tkaziladi.

1.5. Quyidagi hollarda inventarizasiya o‘tkazilishi majburiy:

mol-mulk ijaraga berilganda, sotib olinganda, sotilganda, shuningdek, qonun hujjatlarida nazarda tutilgan hollarda davlat korxonasini o'zgartirish (davlat tasarrufidan chiqarilgan) da;

yillik moliyaviy hisobotni tuzish oldidan, bundan inventarizatsiyasi hisobot yilining 1 oktyabridan keyin o'tkazilgan mol-mulk mustasno. O'zbekiston Respublikasi Buxgalteriya hisobining [milliy standarti](#) (4-sonli BHMS) «Tovar-moddiy zaxiralar» (ro'yxat raqami 1595, 2006 yil 17 iyul)ga muvofiq tovar-moddiy zaxiralar inventarizatsiyasi bir yilda kamida bir marta amalga oshiriladi. O'zbekiston Respublikasi Buxgalteriya hisobining [milliy standarti](#) (5-sonli BHMS) «Asosiy vositalar» (ro'yxat raqami 1299, 2004 yil 20 yanvar)ga muvofiq asosiy vositalar inventarizatsiyasi ikki yilda kamida bir marta, kutubxona fondlari esa besh yilda bir marta amalga oshiriladi.

Pul mablag'lari, pul hujjatlari, qiymatliklari va qat'iy hisobdagi blanklar inventarizatsiyasi oyda bir marta, yonilg'i-moylash materiallar, oziq-ovqat mahsulotlar — har chorakda, qimmatbaho metallar — tarmoq yo'riqnomalariga muvofiq o'tkaziladi.

Ayrim joylar va mavsumiy tusda ishlaydigan korxonalarda ishlab chiqarish zaxiralar inventarizatsiyasi ular eng kam miqdorda qolgan davrda o'tkaziladi:

asosiy vositalar va tovar-moddiy qiymatliklar qayta baholanganda;

moddiy javobgar shaxslar almashganda (ishlarni qabul qilish — topshirish kunida);

o'g'irlik yoki suiiste'mol, shuningdek, qiymatliklarni buzilishi faktlari aniqlanganda;

tabiiy ofatlar, yong'inlar, falokatlar yoki g'ayritabiiy sharoitlar yuzaga keltirgan boshqa favqulodda vaziyatlar yuz berganda;

xo'jalik yurituvchi sub'yekt tugatilganda (qayta tashkil etilganda) tugatish (ajratish) balansini tuzish oldidan va qonun hujjatlarda nazarda tutilgan boshqa hollarda.

1.6. Umumiy (jamoaviy) moddiy javobgarlik sharoitida inventarizasiya jamoa rahbari o'zgarganda, jamoadan uning ellik foizdan ortiq a'zolari chiqib ketganda, shuningdek jamoaning bitta yoki bir nechta a'zolari talabi bilan o'tkaziladi.